

fotografie = kinderspel!

lespakket 5:

silhouet

thema

Silhouetten doen ons spontaan denken aan zonsondergangen op zomerse stranden. Je denkt aan donkere figuren op het strand, waarvan je alleen maar een omtrek kan zien. Al de rest is zwart. Dat is het gevolg van tegenlicht.

In dit lespakket gaan we deze situatie zelf insceneren in de klas. De kinderen krijgen zo een beter zicht op hoe licht werkt en gaan nadien zelf aan de slag met tegenlicht om creatieve silhouetten te maken.

wat?

Deze lespakketten zijn gemaakt voor kinderen van **4 tot 12 jaar**. De basis is telkens dezelfde, maar via allerlei **varianties** kan je de les uitdagender of eenvoudiger maken en ze zo aanpassen aan het niveau van de klas.

De pakketten hebben daardoor ook een **flexibele tijdsduur**. Ze zijn ontworpen om er één lesuur aan te wijden, maar door de varianties kan je er echter ook een halve dag mee bezig zijn, of er één opdrachtje uithalen voor een kwartiertje hoekenwerk. Je kan een lespakket ook in verschillende stapjes uitvoeren om de aandacht van de kinderen wat te spreiden.

lesdoelen:

- Leerlingen herkennen tegenlicht.
- Leerlingen kunnen een silhouet maken door het licht achter het voorwerp te plaatsen.
- Leerlingen leren dat licht noodzakelijk is voor fotografie.
- Leerlingen ervaren dat voorwerpen zonder lichtinval zwart zijn.
- Leerlingen durven te experimenteren en bewegen met de positie van het licht.
- Leerlingen durven verschillende acties/rollen te nemen in de groep.

Bekijk [hier](#) de **begeleidende introductievideo** voor de leerkrachten bij dit lespakket.

verloop

1. instap:

BASIS:

Toon een lege lijntekening aan de leerlingen.
Welke details ontbreken in deze tekening?
Leg uit dat een silhouet een lijntekening is.

BESCHOUWING:

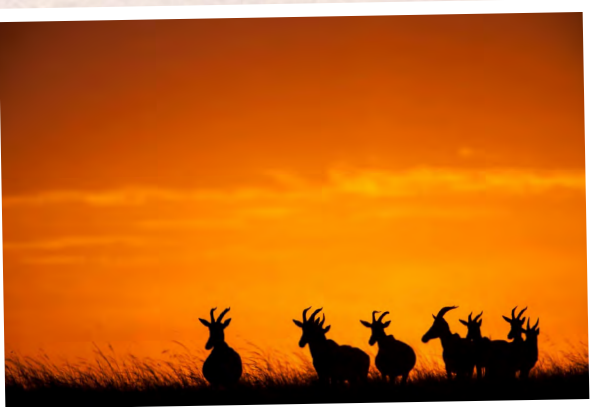
1. Google "Sunsets Africa" van de fotograaf Paul Goldstein. Kies een foto waarop de zon zichtbaar is. Vraag de kinderen om de foto te analyseren:
Wat geeft licht in deze foto?

Introduceer het begrip '**tegenlicht**' door te wijzen op de lichtbron die achter het voorwerp staat.

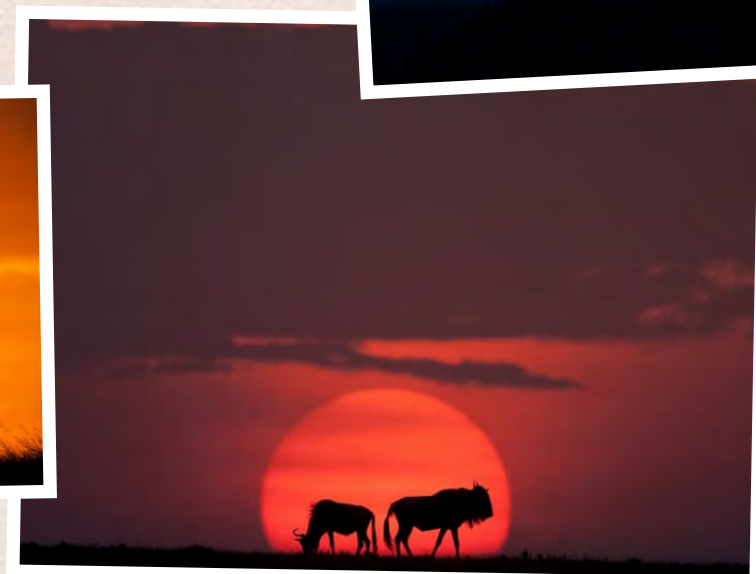
Waar staat de zon?

Waar staat het onderwerp (dieren, bomen,...)?

Waar staat de camera?

© Paul Goldstein

2. Zoek ook de videoreeks 'Staging Silence' op van de Belgische kunstenaar Hans op de Beeck. Toon een stukje aan de leerlingen.
Waar komt het licht vandaan?
Wat zie je?
En van welke voorwerpen zijn deze scènes gemaakt? (suikerklontjes, een fietswiel,...)

3. Oefening zonder camera: onderzoek in een verduisterde ruimte met een (zak)lamp een voorwerp met veel details. Laat de lamp vanuit verschillende posities op het voorwerp schijnen en kijk wat er verandert.
Wanneer zie je details?
Wanneer helemaal niets? (= tegenlicht)

2. materiaal:

- Camera, smartphone of tablet.
- Mogelijkheden om de resultaten te tonen (beamer, scherm...).

EXTRA BENODIGDHEDEN:

- Een donkere ruimte. De ruimte moet volledig verduisterd zijn om het effect van het tegenlicht en het silhouet optimaal te kunnen fotograferen.
- Sterke lampen die beweegbaar zijn: zaklampen of (bouw)spots.
- Gekleurde (gel)filters (*voor de 'heavy' variant van deze les, zie punt 5*).
- Extra attributen, zoals verkleedmateriaal om de scènes aan te kleden.

3. leskern:

1. Verduister de ruimte. Gebruik nadien slechts één lichtbron.
2. Verdeel de kinderen in groepjes van drie. Ieder kind neemt een specifieke rol op zich:
 - iemand hanteert de lichtbron
 - iemand hanteert de camera
 - iemand is model

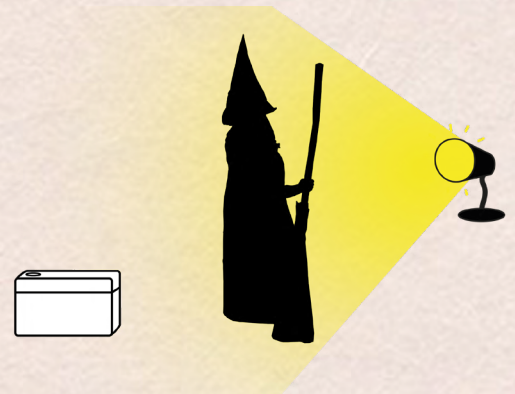
3. Alle drie de leerlingen gaan op één lijn staan in de volgorde: **licht – camera – persoon**.

Hierdoor zijn de details van de persoon zichtbaar.

4. Alle drie de leerlingen gaan op één lijn staan in de volgorde: **camera – persoon – licht**.

Hierdoor ontstaat tegenlicht en transformeert het kind dat poseert tot een silhouet.

5. Maak een foto.

4. evaluatie:

Toon het resultaat aan andere leerlingen. Laat hen raden wie er verstopt zit in het silhouet.

5. variaties:

LIGHT:

Deze aanpassing maakt de opdracht toepasbaar voor jongere leerlingen of leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

- De **leerkracht toont** de oefening zelf aan de klas, door ze te doen met enkele leerlingen en zo het concept tegenlicht en silhouet uit te leggen.
- Gebruik een slechts **half verduisterde ruimte** wanneer sommige kinderen bang zijn voor het donker. Het is dan wel mogelijk dat er nog enkele details van het kind zichtbaar zijn. Probeer daarom vooral frontaal invallend licht te vermijden.

HEAVY:

Deze varianten zijn voor de oudere leerlingen of leerlingen die extra uitdaging nodig hebben.

- Gebruik extra personen en attributen om personages te creëren en **complexere scènes** uit te beelden. De silhouetten van voorwerpen geven ruimte tot suggesties.
- Door **gekleurde (gel)filters** te gebruiken voor het licht of voor de camera kan je met verschillende kleurtinten werken in de foto's en een andere sfeer oproepen.
- Met deze silhouetten maak je gebruik van sterke contrasten. Contrast is ook interessant als je wilt werken met **dubbele belichting**. In lespakket 4, over schaduw, gaan we daar dieper op in. Met de silhouet-foto's uit deze les kan je ook daarmee gaan experimenteren.

Veel fotografeerplezier!

Bekijk ook de andere lespakketten op [onze website](#) of op [klascement.net](#).